

Nietrzymanie moczu - wyzwanie dla systemu opieki zdrowotnej w Polsce

Relacja z obchodów 9. Światowego Tygodnia Kontynencji

Natalia Klein

W ostatnim tygodniu czerwca na całym świecie odbywał się Światowy Tydzień Kontynencji (ang. World Continence Week, WCW), który jest inicjatywą Międzynarodowego Towarzystwa Kontynencji (ang. International Continence Society), mającą na celu popularyzowanie problematyki nietrzymania moczu oraz podnoszenie świadomości społecznej na temat tej dolegliwości. Po raz dziewiąty, w dniach 19-25 czerwca, Światowy Tydzień Kontynencji był obchodzony także w Polsce.

NTM, zgodnie ze standardami europejskimi. Omówiono także role i zadania poszczególnych osób (fizjoterapeuta, lekarz, pielęgniarka) w systemie skoordynowanej opieki nad pacjentem z nietrzymaniem moczu. Po raz kolejny uczestnicy konferencji mieli okazję również zapoznać się z aktualnymi inicjatywami zmierzającymi do usprawnienia systemu opieki nad osobami niesamodzielnymi, wśród których NTM jest dolegliwością powszechną.

Wśród prelegentów konferencji, znaleźli się eksperci z dziedziny medycyny, opieki długoterminowej i polityki senioralnej, pielęgniarstwa, a także przedstawiciele środowiska pacjentów oraz instytucji państwowych, w tym Narodowego Funduszu Zdrowia. W sesji otwierającej konferencję, zaprezentowana została, wydana z okazji Światowego Tygodnia Kontynencji, szósta edycja raportu *Pacjent z NTM w systemie opieki zdrowotnej 2017*.

Od lewej: Tomasz Michałek, Anna Sarbak, Marek Woch

Fot. Monika Gackiewicz

Konferencja *Leczenie i opieka nad pacjentem z NTM - gdzie jesteśmy?*

26 czerwca 2017 r. w Warszawie odbyła się ogólnopolska konferencja Stowarzyszenia Osób z NTM „UroConti”, zatytułowana *Leczenie i opieka nad pacjentem z NTM. Gdzie jesteśmy?*, która stanowiła podsumowanie tego-rocznych obchodów Światowego Tygodnia Kontynencji. Głównym celem konferencji Stowarzyszenia „UroConti” była debata na temat aktualnej sytuacji polskich pacjentów cierpiących na nietrzymanie moczu oraz trudności i ograniczeń w diagnostyce, leczeniu i dostępie do środków wchłaniających. Podczas konferencji, zaprezentowany został interdyscyplinarny charakter tego schorzenia, przez co Zarząd Stowarzyszenia chciał zwrócić uwagę decydentów na konieczność poszerzenia dostępu do nowoczesnych środków chłonnych oraz metod leczenia

Polityka zdrowotna - czego może oczekiwać pacjent z NTM?

Podczas pierwszej sesji konferencji, dyskutowano na temat aktualnie prowadzonej polityki zdrowotnej i społecznej, zwłaszcza w kontekście starzejącego się społeczeństwa i stale zwiększającej się liczby osób cierpiących na NTM. Doktor Marek Woch, Pełnomocnik Prezesa NFZ do Spraw Kontaktów z Organizacjami Pozarządowymi i Organami Władzy Publicznej, wyjaśnił uczestnikom konferencji zawiłości w systemie polskiej opieki zdrowotnej. Jak zauważył prelegent, mnogość instytucji realizujących założenia polityki zdrowotnej i społecznej sprawia, iż pacjenci nie rozumieją roli NFZ, ZUS, KRUS czy PFRON. Zdaniem prelegenta, ustawa o zintegrowaniu systemów opieki zdrowotnej jest jedną z najpilniejszych ustaw dotyczących polskiej służby zdrowia.

Z kolei dr Elżbieta Szwałkiewicz, Przewodnicząca Koalicji „Na pomoc niesamodzielnym”, opowiedziała o realiach opieki długoterminowej nad osobami niesamodzielnymi w starzejącym się polskim społeczeństwie. W swoim wystąpieniu podkreśliła, że dla osób niesamodzielnych ważna jest zarówno pielęgnacja - czyli wykonanie czynności związanych z samoobsługą, jak i opie-

ka. Głównym problemem jest obecnie brak wsparcia dla opiekunów nieformalnych, także tych chcących łączyć pracę zawodową z opieką nad osobą niesamodzielną, jak również brak indywidualnego odniesienia do stanu zdrowia przy przydzielaniu świadczeń pieniężnych, opiekuńczych i medycznych.

Nietrzymanie moczu - interdyscyplinarny problem medyczny

W drugiej sesji konferencji, która poświęcona była leczeniu nietrzymania moczu, swoje wykłady wygłosili lekarze - ginekolog, urolog oraz geriatra. Prof. Ewa Barcz, lekarz ginekolog z I Katedry i Kliniki Położnictwa i Ginekologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego mówiła o tym, co lekarz ginekolog może zaoferować pacjentkom z NTM, podkreślając jednocześnie, że NTM dotyka ponad 30% populacji kobiet dorosłych, z czego większość to kobiety po menopauzie. Prelegentka zwróciła uwagę na fakt, że mimo że NTM powoduje znaczne pogorszenie jakości życia, pacjenci są coraz lepiej wyedukowani w zakresie dostępnych metod profilaktyki, leczenia i pielęgnacji w nietrzymaniu moczu. Wielu pacjentów sięga po dobrej jakości środki absorpcyjne, jednak w dalszym ciągu nie wie, że podlegają one refundacji. Dlatego środowisko ginekologów pozytywnie przyjęło informację o poszerzeniu listy lekarzy uprawnionych do wypisywania refundowanych środków absorpcyjnych o lekarza ginekologa i położnika.

Wystąpienie prof. Anny Kołodziej z Kliniki Urologii i Onkologii Urologicznej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu dotyczyło NTM jako powikłania łagodnego rozrostu stercza i nowotworu prostaty. Zdaniem prof. Anny Kołodziej, zaburzenia statyki u mężczyzn nie występują naturalnie jak u kobiet (np. po porodzie), ale często NTM „jest fundowany” pacjentowi przez lekarza, w konsekwencji złe przeprowadzonego zabiegu urologicznego oraz braku rehabilitacji urologicznej. W ramach swojej prezentacji, prof. Anna Kołodziej przedstawiła różne metody farmakologicznego i zabiegowego leczenia NTM u mężczyzn, podkreślając jednocześnie rolę właściwego doboru produktów absorpcyjnych na całym etapie leczenia.

Ostatnim wystąpieniem w ramach sesji lekarskiej była prezentacja docent Beaty Wojszel z Kliniki Geriatrii Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku, która omówiła diagnostykę i leczenie NTM u pacjentów geriatrycznych. Jak zauważyła, nietrzymanie moczu należy do tzw. wielkich zespołów geriatrycznych, które charak-

teryzują się wieloprzyczynowością i przewlekłością, są trudne w leczeniu i powodują uzależnienie od innych. Z perspektywy lekarza geriatry, podczas diagnostyki le-

Fot. Monika Gackiewicz

Od lewej: prof. Ewa Barcz, prof. Anna Kołodziej, dr hab. Beata Wojszel

karze powinni wziąć pod uwagę, jakim obciążeniem jest NTM dla pacjenta i jego opiekuna, motywację chorego i poziom współpracy, a także choroby współistniejące i oczekiwaną długość życia. Farmakoterapię u pacjentów starszych powinno rozpocząć się od jak najmniejszej dawki. Leczenie zabiegowe z kolei powinno być poprzedzone próbą leczenia zachowawczego.

Fot. Monika Gackiewicz

Od lewej: Tomasz Michałek, Anna Sarbak, Kinga Religa-Popiołek, lek. med. Tadeusz Hessel, Beata Stepanow

Skoordynowana opieka nad pacjentem z NTM

Trzecia sesja konferencji dotyczyła skoordynowanej opieki nad pacjentem z NTM. O pracy zespołowej przy diagnozowaniu i leczeniu pacjenta oraz o standardach skoordynowanej opieki zdrowotnej na przykładzie Francji i Anglii, opowiedział dr Tadeusz Hessel, adept

urologii z Oddziału Urologii i Urologii Onkologicznej w Szpitalu Uniwersyteckim w Krakowie. Zaznaczył, że w Polsce aktualnie brakuje koordynacji dotyczącej leczenia NTM. Podobna sytuacja zauważalna jest w zakresie wielu chorób nowotworowych - brakuje ośrodków referencyjnych, ogólnopolskich wytycznych, a także oceny

Uczestnicy konferencji

Fot. Monika Gackiewicz

zakresu i wyników leczenia. Jak zauważył, tylko niektóre oddziały i placówki podejmują działania, aby leczyć pacjentów multidyscyplinarnie na szczeblu lokalnym, jednak przy aktualnym finansowaniu nie jest możliwe powołanie takich zespołów w każdej placówce.

Drugim wystąpieniem, w ramach ostatniej sesji, była prelekcja mgr Kingi Religi-Popiołek, fizjoterapeutki pracującej na Oddziale Ginekologii i Onkologii Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie. Opisuując optymalny model fizjoterapii w nietrzymaniu moczu, mgr Kinga Religa-Popiołek zauważyła, że fizjoterapia powinna stanowić jeden z pierwszych etapów terapii tego zaburzenia. Rehabilitacja urologiczna oferuje nie tylko indywidualne lub grupowe ćwiczenia mięśni dna miednicy, ale także masaż leczniczy oraz psychoterapię, ze względu na psychologiczne podłoże tej dolegliwości. W terapii nietrzymania moczu duże znaczenie mają również ćwiczenia oddechowe, zajęcia relaksacyjne, muzykoterapia, choreoterapia, a także zdrowa dieta. Prelegentka podkreśliła również istotną rolę fizjoterapeuty w doborze właściwych środków chłonnych.

Jako ostatnia w sesji trzeciej wystąpiła Beata Stepanow, dyrektor Centrum Edukacji Specjalistycznej Opieki Medycznej w Kleczewie, która poinformowała o zmianach w ustawie o zawodach pielęgniarki i położnej. Pielęgniarka i położna posiadające dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo oraz pielęgniarka i położna posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa mają prawo samodzielnie ordynować część leków, jak rów-

nież wyroby medyczne, w tym środki absorpcyjne, jeżeli ukończyły specjalistyczny kurs w tym zakresie. Beata Stepanow zachęcała pacjentów do rozmów z pielęgniarkami, do przekazywania im informacji o zmianach w ustawach, do zgłaszania zapotrzebowania na wyspecjalizowane pielęgniarki w swoich regionach. Każda z wymienionych sesji kończyła się dyskusją z udziałem uczestników z sali. Pacjenci wymienili się swoimi spostrzeżeniami dotyczącymi służby zdrowia, a także przytoczyli przykłady własnych doświadczeń.

List otwarty oraz wybór nowych władz Stowarzyszenia „UroConti”

Po konferencji odbyło się Walne Zebranie Delegatów Stowarzyszenia Osób z NTM „UroConti”. Reprezentanci stowarzyszenia z całej Polski wystosowali do Ministra Zdrowia list otwarty, w którym zaapelowali o lepszy dostęp do sprawdzonych w Europie metod terapeutycznych stosowanych w leczeniu nietrzymania moczu, a także o poszerzenie dostępności w refundowane środki absorpcyjne. Podczas Walnego Zebrania, dokonano również wyboru nowych władz Stowarzyszenia

na następną kadencję. Delegaci powierzyli: Annie Sarbak z Poznania - funkcję Prezesa Zarządu Głównego oraz Barbarze Woźniak z Łodzi - funkcję Skarbnika Zarządu Głównego. Na sekretarza Zarządu Głównego wybrano Elżbietę Żukowską, dotychczasową prezes oddziału mazowieckiego „UroConti”. Zastąpiła ona na tej funkcji Marię Szramską z Poznania.

Aktywności Stowarzyszenia „UroConti” w całej Polsce

Podobnie jak w latach ubiegłych, Światowy Tydzień Kontynencji obchodzony był także w innych polskich miastach. W tym roku oddziały Stowarzyszenia „UroConti”, m.in. w Łodzi, Gdańsku i Bydgoszczy, zorganizowały szereg wykładów poświęconych tematyce nietrzymania moczu, wygłoszonych przez lekarzy specjalistów oraz rehabilitantów, a także umożliwiły skorzystanie z darmowych konsultacji lekarskich. W miastach - siedzibach oddziałów regionalnych Stowarzyszenia „UroConti” odbyły się również spotkania edukacyjno-informacyjne połączone z warsztatami praktycznymi, obejmującymi ćwiczenia Kegla oraz naukę zachowań w życiu codziennym, które pomagają w ograniczeniu dysfunkcji mięśni dna miednicy.

Poradnik dla pacjentów z OAB

W ramach Światowego Tygodnia Kontynencji, wydana została nowa wersja poradnika dla pacjenta z zespołem pęcherza nadreaktywanego (OAB), przedstawiająca rekomendowany schemat leczenia chorych z tą dolegliwością.